

Verslag inspiratiebijeenkomst Natuurinclusief: impuls nationale parken en gezondheid

d.d. 29 juni 2023, Doorn

Op 29 juni 2023 organiseerde het Nationale Parken Bureau (NPB) samen met het domein gezondheid van de Agenda Natuurinclusief, een inspiratiebijeenkomst onder de titel “Natuurinclusief: impuls nationale parken en gezondheid”. Genodigden waren bestuurders, medewerkers en partners van de nationale parken, overheden, gezondheidszorg en overige belangstellenden.

Doel van de bijeenkomst was kennis en ervaring uit te wisselen en input te leveren voor de agenda natuurinclusief 2.0 die in het najaar richting Ministerraad¹ en het Interprovinciaal Overleg (IPO) gaat.

Plenaire deel

De bijeenkomst werd geopend door Adriaan Buitink van het NPB, die iedereen van harte welkom heette en kort het doel van het seminar introduceerde. Daarna nam Renske Visscher, domeinleider Gezondheid van de Agenda Natuurinclusief en IVN Directeur-Zuid het woord over, als facilitator van de bijeenkomst. Renske schetste het belang van de relatie nationale parken en gezondheid mede in het kader van de investeringsagenda natuurinclusieve gezondheid die als onderdeel van Agenda Natuurinclusief 2.0. in ontwikkeling is.

Professor Agnes van den Berg heeft veel onderzoek gedaan. Die onderzoeken tonen aan dat natuur daadwerkelijk positief bijdraagt aan gezondheid. Zowel wat betreft stemming (positieve gevoelens, vitaliteit), stress en aandacht (ontspanning, ruimte in je hoofd) als lichaamsfuncties (bloeddruk, hartslag, minder pijn etc.). Wonen, verblijven, activiteiten in een groene omgeving werken (wetenschappelijk onderbouwd) preventief uit.

---

¹ Met de val van het kabinet nadien is het nog onduidelijk hoe dit vervolgproces zal verlopen.

Rob Wolters, domeintrekker van het domein gezondheid gaf een schets van de mogelijkheden en uitdagingen in de relatie nationale parken en gezondheid. Hij gaf aan dat er in iedere provincie één of meerdere nationale parken aanwezig zijn die allen aanzienlijke baten leveren op het vlak van publieke gezondheid en die bij uitstek invulling kunnen geven aan meer gezonde mensen en meer gezonde parken.. Ook internationaal wordt hier al aandacht aan gegeven. Europees via het programma “Healthy Parks, Healthy People”. In landen als het Verenigd Koninkrijk en Canada zijn, met actieve betrokkenheid van de officiële gezondheidszorg, dergelijke programma’s ontwikkeld en in uitvoering. De uitvoering van deze programma’s resulteren in gezondere mensen en een verlaging van zorgkosten. De relatie nationale parken en gezondheid was vroeger een voor de hand liggende. Veel zogenoemde kuuroorden en (andere) medische instellingen werden gevestigd in of rond nationale parken. In landen zoals Duitsland is die relatie er nog steeds. In Nederland is de band tussen nationale parken en de gezondheidssector gaandeweg verdwenen. Rob Wolters gaf aan dat de tijd rijp is om die band weer te herstellen.

Workshops

In vier workshops werd aandacht besteed aan:

1. Voorbeelden in Nederland, zoals biowalking in NP De Maasduinen (Thea Jetten/IVN) en diverse gezondheidsactiviteiten (Paul van der Velden/Nature For Health) in Van Gogh NP i.o. Conclusies in die sessie waren wel dat je enthousiaste voorlopers (early adapters) nodig hebt die het verschil weten te maken, zoals de huisarts in De Maasduinen of een verzekeraar die mee wil doen. Dat we te maken hebben met een ingesleten gezondheidssysteem met perverse effecten en dus een beleids/systeemwijziging nodig is. Ook werd wederkerigheid genoemd tussen mens en natuur. Het verhaal blijven vertellen is nodig om beweging te creëren.
2. Voorbeelden en initiatieven in het buitenland. Pete Rawcliffe van de Europarc Federation vertelde over het programma Healthy Parks, Healthy People. Johan van den Bosch over de initiatieven en activiteiten in Nationaal Park De Hoge Kempen. Hun ervaring is dat het aandacht geven aan gezondheid van nationale parken een extra stimulans geeft aan de aandacht voor parken en de gezondheid van mensen in en om de parken. Er zijn verscheidene activiteiten in de relatie parken en gezondheid te ontwikkelen, die al op verschillende plaatsen in Europa worden toegepast.
3. Tjisse Brookman van Nature For Health ging in op de relatie met de gezondheidszorg. Ook hier werd geconcludeerd dat naast bevorderen preventie en gezonde leefstijl en vergroenen van de omgeving, verandering van wet- en regelgeving nodig is. De conclusies waren: Versterk de samenwerking tussen partijen zoals de zorg (huisartsen bijvoorbeeld), GGD'en, verzekeraars, gemeenten en nationale parken. Experimenteer ook vooral en communiceer over de waarde van de natuur voor de gezondheid.
4. Publieke gezondheidsbaten van nationale parken. Tom Bade (Triple E) en Annette Postma (Alles is Gezondheid) hadden een introductie. Tom introduceerde het thema en verwees naar de studie naar de monetaire publieke gezondheidsbaten van nationale parken, in opdracht van de domeinen Gezondheid en Financiën van de Agenda Natuurinclusief. In het verlengde van het verhaal van Agnes werd de Annette Postma betoogd dat medische baten wetenschappelijk zijn aangetoond. Maar belangrijk is dit concreet om te zetten in onderbouwde bedragen. De conclusie was dat het onderwerp nationale parken en gezondheid vraagt om overtuiging en betrekken van relevante partijen, zoals huisartsen, maar ook zorgverzekeraars. Integraal werken en denken is nodig. Zoek ook de samenwerking met de groene metropool.

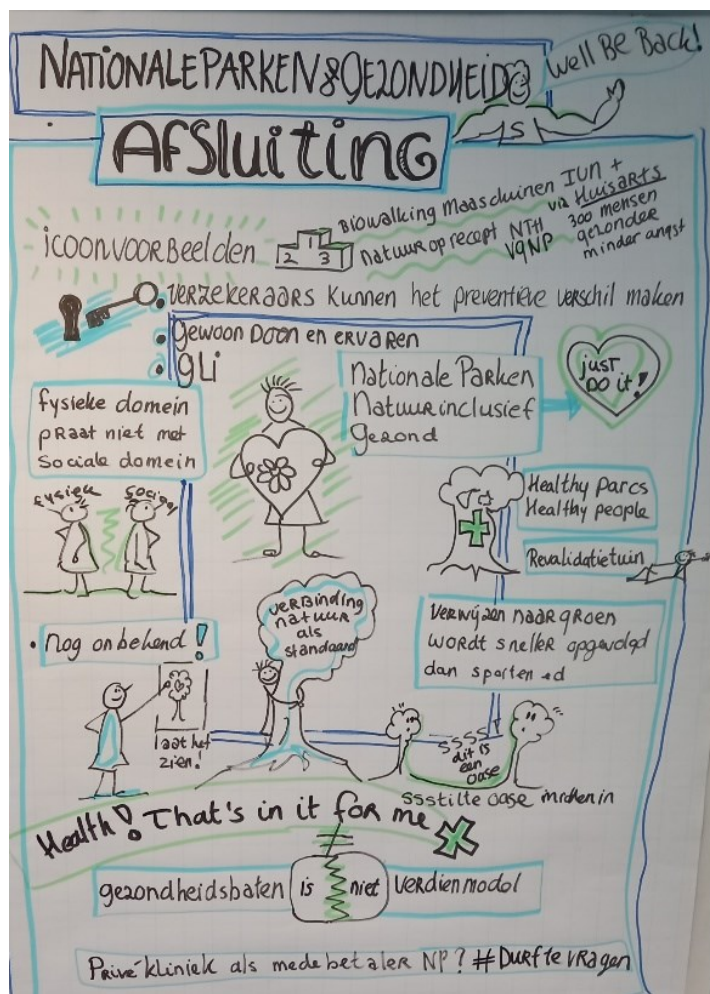
Conclusies en opbrengst van de bijeenkomst

Nederland telt 21 Nationale Parken die de parels zijn van de Nederlandse natuur. Het zijn de meest bijzondere natuur- en landschapsgebieden van ons land die al jaren werken vanuit de verbondenheid met de omgeving. Het zijn vanuit die unieke natuurwaarden en de traditie van samenwerking ook vitale en kansrijke bronnen voor de publieke gezondheid in Nederland. Het verdiepen van de relatie tussen Nationale Parken en de gezondheidssector zal een boost geven aan beiden. Dit gaan we met voortvarendheid oppakken. Ook wordt er een studie gestart (TripleE) naar de monetaire publieke gezondheidswaarden van nationale parken in Nederland.

Geconcludeerd werd dat er veel te winnen is op het vlak van het gezamenlijk versterken van de natuur- en gezondheidsfunctie van nationale parken, mede via versterkte samenwerking tussen nationale parken en de bredere gezondheidssector. Een aantal kansrijke samenwerkingen zal worden verkend en nader uitgewerkt worden in pilots. Daarbij valt te denken aan zaken als:

- Het ontwikkelen van meer natuur & gezondheidsgerichte activiteiten in en rond Nationale Parken;
- Het laten doorverwijzen door huisartsen naar contact met de natuur van nationale parken en omgeving;
- Het ontwikkelen van programma's voor mensen die in hun dagelijks leven nauwelijks contact met de natuur hebben, vanwege het wonen en werken in een versteende omgeving of door beperkte sociaaleconomische omstandigheden.

Op basis van de plenaire terugmeldingen vanuit de workshops maakte Renske Visscher een "visual" met aanbevelingen. Deze visual is hieronder weergegeven.

Vervolgproces

De uitkomsten van deze bijeenkomst worden ingebracht in de ontwikkeling van de Agenda Natuurinclusief 2.0, die eind van dit jaar naar onder meer de Ministerraad en het IPO wordt gezonden. Genoemde pilots worden uitgewerkt en de studie naar gezondheidsbaten is gestart. Een vervolg op deze bijeenkomst wordt t.z.t. zeker georganiseerd!

Interessante links

[Programma Healthy Parks Healthy People-Europa](#)

[Toolkit Healthy Parks Healthy People Europarc Federation](#) (om zelf aan de slag te gaan in het park!).

Maar ook:

[Parkprescriptions](#)

[Voorbeeld Peak District NP UK](#)

[Voorbeeld Yorkshire Dales NP UK Green-social-prescribing](#)

[Voordelen Green-social-prescribing](#)